

Анатолій Олександрович Осипов,
доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії і педагогіки
НТУ «Дніпровська політехніка»

ДО ПИТАННЯ ПРО КРИЗУ ІДЕЇ ТОТОЖНОСТІ СВІДОМОСТІ І БУТТЯ ЯК ВИХІДНОЇ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СВІТОГЛЯДНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Традиційні філософські концепції та релігія не в змозі побудувати таку картину світу, в якій несуперечливо конституювався Першопринцип.

A. O. Osypov

ON THE CRISIS OF THE OF THE INDENTITY OF CONSIOUSENSS AND BEING SDEA AS THE INITIAL BASIS FOR CONSTRUCTING WORLDVIEW

Traditional philosophical concepts and religion can not build a picture of the world capable of unquestionably constituting the First Principle.

Світоглядне питання про Першопричину буття і визначення форми її єдності з проявленим світом в історії релігії і філософії може бути зведене до небагатьох варіантів відповідей. Перший стверджує, що існує первинна, єдина і неподільна субстанція, з якої поступово дивергуються властивості, що обумовлюють різнобарвну картину світу (Дао, Брахман, Єдине Парменіда і Плотіна, Бог у монотеїзмі, Абсолютне Я Фіхте, Абсолютна Ідея Гегеля тощо). Труднощі, які виникають при такому підході, пов'язані з необхідністю пояснення виникнення множинного із Першоєдиного.

В ідеалізмі воно вирішується шляхом спекулятивних процедур саморефлексуючого розуму. Діалектика, хоча і є найбільш дієвим способом осягнення цілісності світу, механізму його розвитку і єдності усього суцього з його Першопричиною, однак, її інструментарієм є логіка понять. Це означає, що можна *зрозуміти* єдність протилежностей у гносеологічному аспекті вирішення проблеми; але *знати* не означає *бути*, – бути в єдності з Універсумом. Ситуація сьогодення свідчить людству про те, що, незважаючи на бурхливий розвиток наукових знань, проблем у

людства не меншає, а навпаки, їх кількість збільшується завдяки надмірній самовпевненості людства у силу свого розуму.

Постулювання ж вихідної тотожності протилежностей у другому варіанті, як це має місце, наприклад, у філософії Спінози (Субстанція та її атрибути – протяжність і думка), лише віддаляє на крок вирішення проблеми єдності цих протилежностей. Спіноза, власне, усовується від вирішення даної проблеми, коли він уже у шостому пункті своєї «Етики» поспішає *ототожнити* Субстанцію з Богом, при цьому говорячи про етику, «доведену геометричним шляхом» тобто за допомогою мислення, аналітично.

У третьому випадку йдеться про релігію, яка, констатує неспроможність розуму осягнути природу єдності Абсолюту-Бога із світом, апелює до *віри*, для культивування якої впроваджує різноманітні практики духовного злиття людини з Першоначалом. Каналом такого злиття у духовних практиках виступають емоційно-чуттєві структури природи людини, культивування яких призводить до змінених станів свідомості. в решті решт, у даному процесі здійснюється і тілесна трансформація особистості. В релігії, через її ритуально-дієву спрямованість у досягненні єдності з Універсумом-Богом, переважає акцент на *бути*. Адже трансформація тілесності в духовних практиках виступає визначним інструментом впливу на *онтичний* рівень сутності людини. Але, ґрунтуючись лише на вірі, нехтуючи розумово-аналітичною складовою як інструментом конститування онтичного статусу природи людини, релігійний світогляд не в змозі стати інтегруючим фактором у сучасному світі при усіх намаганнях з боку екменістичних рухів (не лише християнських) сьогодення, – розмежування за релігійною ознакою підвищує градус напруги між етносами.